

Meillä ja maailmalla

Porin kasvatus- ja opetustoimen
globaalikasvatussuunnitelma

Globaaliakasvatussuunnitelman laatiminen

- Opetushallitukselta saatiin 2012 rahoitus suunnitelman laatimiseksi ja 2013 rahoitus suunnitelman jalkauttamiseksi.
- Suunnitelmaa laativa työryhmä nimettiin syksyllä 2012, työryhmän työskentely alkoi vuoden 2013 alussa.
- Työryhmässä edustus ala- ja yläkoulusta, lukiosta ja myös aikuislukiosta. Ryhmässä myös CLUE-hankkeen edustus.

Hankkeen ohjausryhmä

- Katri Ylitalo, Meri-Porin lukio, pj.
- Sanna Hohkuri, Porin suomalaisen yhteislyseon koulu
- Jaana Kujansuu, Vähärauman koulu
- Tiina Martikainen, Porin Aikuislukio
- Elina Salokangas, Kuninkaanhaan koulu
- Kimmo Salokangas, Porin suomalaisen yhteislyseon koulu
- Maria Älli, Porin Lyseon lukio
- Anu Pusa, Cygnaeuksen koulu
- Kutsuttuna asiantuntijana Arja Kemppainen Ulvila/CLUE-hanke
- Kirsi Nuorsaari, siht., kasvatus- ja opetusvirasto
- Jari Leinonen, kasvatus- ja opetuspäällikkö

Hankkeen tavoitteet

- Porin koulutoimen kansainvälisyysuunnitelman laatiminen.
- Koulujen KV-toiminnan lisääminen, uusien toteuttamistapojen ja yhteistyökumppaneiden löytäminen.
- Oppilaiden yhdenvertaisuuden takaaminen → kaikilla oppilailla tulisi olla mahdollisuus osallistua KV-toimintaan.
- Ystävyykskaupunkitoiminnan elvyttäminen.

Jo ensimmäisessä kokouksessa

- Kansainvälisyyskasvatuksesta globaalikasvatukseen
- Suunnitelman muoto

Lähtökohdat

- Paula Mattilan pyramidi, jossa kansainvälisyyden neljä tasoa
- *Koulu kohtaa maailman* –julkaisu, jossa...
- *...Mitä maailmankansalaisen kompetenssit voisivat olla* -kukkanen

Talon perustuksena arvot, ops ja toimintakulttuuri

- Globaalikasvatuksen arvot perustuvat maailmankansalaisen etiikkaan:
  - Arvostamme moninaisuutta ja monikulttuurisuutta.
  - Kannamme vastuuta muista ihmisistä, ympäristöstä ja maapallosta.
- Toimintakulttuuri:
  - Meillä kasvaa ja työskentelee monikulttuurisessa ympäristössä toimivia maailmankansalaisia.
  - Meillä on halu, uskallus, tieto ja taito olla vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa.
  - Noudatamme kestäväää elämäntapaa.

Talon kattona globaalikasvatuksen tasot koulujen toiminnassa ja opetuksessa

- Neljän tason pyramidista kahteen tasoon:
- Maailmankansalaisuus
  - ilmenee asenteina,
  - luo uskallusta,
  - synnyttää ymmärrystä
- Monikulttuurisuus meillä ja maailmalla
  - Oman kulttuurin arvostaminen ja ymmärtäminen
  - Monikulttuurisuuden arvostaminen ja ymmärtäminen lähiympäristössä ja laajemmin
  - Verkostoituminen, osaamisen vaihto ja vuorovaikutus omassa kaupungissa, lähialueella ja kansallisesti
  - Kansainväliset kontaktit tietoverkossa
  - Kansainvälinen liikkuvuus
- Jokaisella vuosiluokalla, kaikissa oppiaineissa ja kaikessa koulun toiminnassa toteutetaan globaalikasvatuksen tavoitteita (talon ikkunat). Koulun kaikki toimijat voidaan ottaa tavalla tai toisella mukaan. Eri lukuvuosina voidaan painottaa eri osa-alueita.

Maailmankansalaisen etiikka

Kysymyksiä:

- Miten voimme osoittaa välittämistä?
- Mitä voisimme tehdä yhdessä?
- Miten voin osoittaa arvostavani toista ihmistä?
- Mitä voin vaalia luonnon monimuotoisuutta?
- Mitkä ovat ihmisen perustarpeet ja miten ne toteutuvat meidän koulussamme?
- Mitkä ovat ihmisen perusoikeudet ja miten ne toteutuvat meidän koulussamme?

Tiedot, taidot, kyky ja tahto toimia:

- Kansainväliset ihmisoikeussopimukset
- Kansalaisen perusoikeudet Suomessa
- Euroopan unionin piirissä sovitut oikeudet
- YK:n Ihmisoikeuksien julistus
- Eettisen ajattelun taidot
- Hyvän ja pahan tunnistaminen

Halu toimia kriittisenä ja vastuullisena maailmankansalaisena

Kysymyksiä:

- Miten oppilas saa tietoa esim. luonnon onnettomuuksista, ilmastonmuutoksen vaikutuksista, ihmisoikeuksien loukkauksista, sodista/konflikteista, jne.?
- Miten oppilas saa positiivisia ajatuksia / mielikuvia esim. kehitysmaista?
- Miten oppilas saa henkilökohtaisia kontakteja erimaalaisten kanssa?
- Miten oppilas kehittää taitojaan osallistua ja vaikuttaa sekä saada kontakteja lähtien omasta paikallisesta arjestaan?
- Miten oppilas sopeutuu erilaisiin muutoksiin?
- Miten koulu kehittää ymmärtämisen ja kriittisen ajattelun taitoja?

Tiedot, taidot, kyky ja tahto toimia:

- Kansalaisen oikeudet ja velvollisuudet
- Yhteistoimintakyky
- Kriittinen ajattelu ja tiedonhankintavalmiudet
- Tehokkaat luku-, kirjoitus-, viestintä- ja medialukutaidot
- Tiedon tuottaminen ja välittäminen

Taito ja rohkeus toimia vuorovaikutuksessa eri kulttuurien välillä

Kysymyksiä:

- Mitkä asiat yhdistävät eri kieli- ja kulttuuritaustaisia ihmisiä?
- Mitä voimme oppia toisiltamme?
- Miten voin osoittaa kunnioittavani omaa kulttuuriani?
- Miten voin osoittaa kunnioittavani muunlaista kulttuuria kuin omaani?
- Miten voin vaalia kulttuurien monimuotoisuutta?

Tiedot, taidot, kyky ja tahto toimia:

- Kulttuuri-identiteetti suomalaisena ja porilaisena
- Muiden kulttuurien tuntemus
- Kulttuurien välinen toimintataito
- Kielitaito

Elämänhallinta ja yhteiskunnallinen osallisuus

Kysymyksiä:

- Miten koulu voi kasvattaa oppilaista aktiivisia kansalaisia?
- Miten oppilaat saadaan ristiriitatilanteissa etsimään erilaisia ratkaisumahdollisuuksia ja katsomaan asiaa monelta eri kannalta?
- Miten opitaan uskomaan omiin taitoihin ja kykyyn toimia monikulttuurisessa yhteiskunnassa?
- Mitä kulttuurien välinen vuorovaikutus tarkoittaa?

Tiedot, taidot, kyky ja tahto toimia:

- Yhteiskunnalliset peruskäsitteet
- Yhteiskunnan normit, arvot ja periaatteet
- Oikeusjärjestelmä ja demokratia meillä ja muualla

Talousosaaminen ja kulutustottumukset

Kysymyksiä:

- Miten hoidan omaa talouttani vastuullisesti ja eettisesti?
- Miten teen harkittuja talouspäätöksiä?
- Miten toimin vastuullisena kuluttajana, työntekijänä ja veronmaksajana?

Tiedot, taidot, kyky ja tahto toimia:

- Kansantalouden peruskäsitteet ja niiden käyttö talouden ilmiöiden kuvaamisessa
- Vastuullinen kuluttaminen

Kestävä elämäntapa

Kysymyksiä:

- Miten kasvatetaan kestäväan elämäntapaan sitoutuneita ja motivoituneita kansalaisia?
- Miten harjoitellaan kriittistä ajattelua, vastuun ottamista ja yhteisöllisyyttä?
- Miten luonto toimii?
- Miten ihmisen toiminta muuttaa ympäristöä ja millä keinoin ympäristöä voidaan vaalia?
- Miten ihminen on riippuvainen ympäristöstä?

Tiedot, taidot, kyky ja tahto toimia:

- Ihminen osana luonnon monimuotoisuutta ja ekosysteemien säilyttäjänä/tuhoajana
- Ympäristötietoisuus: ympäristön kauneus, viihtyisyys ja mielenkiintoisuus
- Osallisuusajattelu, elämänhallinta ja kyky omakohtaiseen vastuunottoon
- Kohtuullisuus, säästäväisyys, tavaroiden jakaminen, lainaaminen ja uusiokäyttö

Suunnitelma suunnitelman jalkauttamiseksi

- Työryhmäläiset opettajainkokouksiin kertomaan globaalikasvatuksesta
- Pelityöpajat, joissa vanhoista lautapeleistä tuunataan globaalikasvatuspelejä koulujen käyttöön.
- Globaalikasvatus-sivusto tukemaan koulujen toimintaa.
- Globaalikasvatuksen sisällyttäminen kasvatus- ja opetustoimen toimintasuunnitelmaan ja koulujen tuloskortteihin.
- Järjestetään KV-kahviloita opettajien verkostoitumiseksi.
- Koordinaattoreita...

Ideoita ja vinkkejä globaalikasvatuksen toteuttamiseen:

- Oman koulun arjessa toteutettava kansainvälinen toiminta: teemaviikot, juhlat, kieltenopetus, kielikerhot, näyttelyt, kilpailut, päivänavaukset, videot ja elokuvat eri maista.

Esimerkkejä:

- Itsenäisyysjuhlan teemana monikulttuurinen Suomi, juhlapuhujana Porissa asuva unkarilainen nainen (Psyl:n koulu)
- "Sampomaa" joulumusikaali, joulujuhlassa valmistava luokka esiintyi ja lauloi "Kulkuset" kuudella eri kielellä (Itä-Pori)
- Lasten oikeuksien päivän vietto, Eurooppapäivän vietto, Nenä-päivän vietto

Ideoita ja vinkkejä globaalikasvatuksen toteuttamiseen:

- Yhteistyö eri tahojen kanssa omassa kunnassa, omalla seudulla ja kotimaassa, tutustutaan autenttiseen kansainvälisyyteen tai kansainväliseen osaamiseen kotimaassa (yritykset, yhteisöt, oman koulun toisesta kulttuurista tulevien oppilaiden ja henkilökunnan kulttuurin hyödyntäminen)
  - Finnish – British-Society väittelykilpailu (Porin Lyseon lukio)
  - Satakunnan monikulttuurisuusyhdistyksen rasismiin vastainen projekti (Itä-Pori, Cygnaeus, Psyl,)
  - Erasmus-koulun kautta vaihtareita vierailulle kouluun, esittelevät kotimaataan luokissa
  - ulkomaalaiset koulunkäyntiavustajat, apuopettajat, opetusharjoittelijat jne.
  - Plan-kummilapsi (esim. Kamerun/Meri-Porin lukio)
  - Kirjeenvaihtoa, vierailuja, sähköposti, Skype jne. verkkoystävyyttä

Ideoita ja vinkkejä globaalikasvatuksen toteuttamiseen:

- Vierailut, tutustumiskäynnit, leirikoulut, opintomatkat meille ja muualle
  - Psyl:n luonnontieteilijöiden säännölliset matkat Sveitsin Cerniin (yhteistyötä myös muiden kuntien kanssa!)
  - Toistuvat retket Italiaan ja Ranskaan/Maconiin (Lyseon lukio), Saksaan/Bremerhaveniin ja Berliiniin (Länsi-Porin koulu)
  - Vuorovierailut Saksan Wittenbergin Luther-Melanchthon-Gymnasiumin kanssa (Lyseon lukio ja PSYL), Espanjaan (Psyl:n lukio), Italian kahdenvälinen Ferrara-projekti (Psyl:n lukio)
  - Suomen aikuislukioiden yhteinen Itämeriseminaarin pohjalta muodostettu kiertävä vierailusysteemi
  - The Baltic Sea Project, Kansainvälinen leirikoulu vuosittain (Meri-Porin lukio)
  - Comenius-projektit,
  - Erasmus-vaihto, EVS European Voluntary Service

Tärkeimmät yhteistyötahot

- Porin monikulttuuriyhdistys
- Maailmankoulu
- Turun yliopiston digitaalisen kulttuurin laitos (Porin yliopistokeskus)
- www.polkka.info

Paikallisia yhteistyötahoja:

- Satakunnan monikulttuurisuusyhdistys
- Ystävyyssseurat (esim. suomi-ranska -seura, suomi-italia -seura jne.)
- SPR
- Porin Rotaryklubi
- Urheiluseurat
- SAMK ja yliopistokeskus (vaihto-opiskelijat)
- Muut hallintokunnat: kulttuuritoimi (esim. Porin taidemuseo)
- Yritykset
- Porin Yrittäjät
- Satakunnan kauppakamari
- YES-keskus

Porin kaupungin ystävyykskaupungit

Maa	Kaupunki	Vuodesta
Ruotsi	Sundsvall	1940
Tanska	Sønderborg	1952
Norja	Porsgrunn	1956
Latvia	Riika	1965
Saksa	Bremerhaven	1967
Saksa	Stralsund	1968
Unkari	Eger	1973
Puola	Kolobrzeg	1975
Ranska	Mâcon	1990

Liikkuvuus-hankkeiden rahoittaminen

- Mikäli opettaja suunnittelee liikkuvuus-hankkeen toteuttamista, tulee hänen keskustella asiasta rehtorin kanssa. Yksittäistä koulua koskevat rahoitushakemukset allekirjoittavat koulun rehtori ja/tai sivistysjohtaja. Alla on lueteltuna yleisimpiä rahoituskanavia.
- Pohjoismainen yhteistyö: Nordplus, kulttuurirahastot, Pohjola-Norden, Pohjoismaiden neuvoston stipendit, oleskeluapurahat
- EU-ohjelmat: Comenius, eTwinning, Youth in Action, Europe for Citizens
- Kotimaiset rahoittajat: ulkoministeriö, aluehallintovirastot, säätiöt.

Globaalikasvatushankkeen toteuttaminen koulussa

- Tutustu hyvän hankkeen kriteereihin OPH:n sivuilla
http://www.oph.fi/rahoitus/valtionavustukset/yleissivistava_koulutus/kansainvalistuminen_ja_ideoi_niiden_pohjalta_omaa_hankettasi
- Esittele projekti-ideasi omassa koulussasi
- Suunnittele työnjako
- Etsi yhteistyökumppanit
- Suunnittele budjettia ja varmista mahdollinen omarahoitus
- Selvitä, kuka allekirjoittaa hankehakemuksen (joko sivistysjohtaja ja/tai rehtori)
- Mikäli allekirjoittaja on sivistysjohtaja, ole yhteydessä koulutusvirastoon ja esittele alustavasti ideasi, sovi varsinainen allekirjoitus- ja tarvittaessa esittelypäivä.

Kasvatus- ja opetustoimen KV-avustuksen haku

- Kasvatus- ja opetustoimen KV-avustukset ovat haussa kaksi kertaa vuodessa:
  - 31.1. mennessä kevätlukukauden toimintaan (ensisijainen haku). Päätökset 15.2. mennessä.
  - 31.8. mennessä syyskauden toimintaan (toinen, täydentävä haku, jaettavaa avustusta vähemmän). Päätökset 15.9. mennessä.